

ERICH MARIA REMARQUE

GAM

În românește
de
Sanda Munteanu

I

Beduini în mantale cafenii treceau grăbiți. Miroseau a băligar de cămilă și a deșert. Se desfășurară într-o linie lungă, în spatele mormintelor mamelucilor, apoi porniră călare înspre cerul albastru-alburiu, de parcă ar fi vrut să-l ia cu asalt.

Gam se uită după ei până ce siluetele lor dispărură. Își desprinse cu greu privirile de linia orizontului, îndreptându-și-le iar către oraș. Străbătu agitată străzile. Găsi la un negustor o ediție veche a „Divan“-ului de Abu Nowás. Cartea era legată în piele gălbuie. Fiecare din cele șaptesprezece cântece avea o ilustrație. Culoarea dominantă era un albastru-turcoaz.

Gam avea impresia că era cartea pe care o căuta de multă vreme. O cumpără repede și părăsi bazarul într-o stare de confuzie care o intriga cu atât mai mult cu cât nu-i găsea o explicație.

Norman o aștepta; voia să i-l prezinte pe fiul unui prieten, Clerfayt, care o va duce cu avionul la Luxor. Puteau decola peste o oră. El însuși va veni de-abia în ziua

următoare, cu expresul.

Plecară la aeroport. Clerfayt îi puse lui Gam centura de siguranță și porni motorul. Când se uită afară, Gam văzu că se ridicaseră deja cu mult deasupra păienjenişului de ulițe înguste din Cairo; masivul muntos Mocattam își dezvelea, sub ei, văgăunile și platourile. Apoi apăru deșertul, iar avionul se îndreptă spre panglica tot mai lată a Nilului.

În apropiere de Heluan survolară două ambarcații de agrement. Pasagerii de pe punte făcură semne cu mâna. Gam își aruncă jos bereta. Vântul îi ciufuli părul; cât de impetuoasă și vijelioasă era viața!

Se rezemă de speteaza fotoliului. Clerfayt ședea în fața ei; vergelele de fier se înălțau deasupra sa. El făcea parte din acest angrenaj; nu era un om – era doar ceva pentru zburat.

În spatele elicelor învârtejite firmamentul devenea auriu; se lăsa seara. Potăile din sate alergau înnebunite după pasărea aceasta uriașă, măgarii se cabrau, o felahă se trezi cu rufele duse de curentul apei, vapoarele scoteau aburi strălucitori. Lumea semăna cu un tablou flamand.

În dreptul localității Assiut, Clerfayt începu coborârea. Livezile de rodii din jurul portului și grădinile cu smochini din El Hamra țâșniră în sus, debarcaderul vaselor sălta ba la dreapta, ba la stânga, ridicându-se deasupra avionului; acesta ateriză pe nesimțite, parcurse o distanță pe pistă, apoi se opri.

Gam coborî împleticindu-se. O mulțime de arabi îi înconjură imediat. Un automobil opri exact în fața lor. Văzu o mână cu un opal mare. Dar semilunile unghiilor

GAM

de la degete erau de culoare închisă. Creolul deschise portiera și sări afară oferindu-și serviciile. Clerfayt nu-i răspunse. Trimise mai întâi pe un arab să cheme poliția pentru paza avionului și acceptă de-abia după aceea automobilul, mulțumind cu un ton care ascundea disprețul său față de asemenea corcituți.

Șoferul îi conduse la hotel și făcu o plecăciune în fața lui Gam, fără să dea atenție mâinii lui Clerfayt. Acesta lăsă în jos colțurile gurii; celălalt roși. Când voi să pornească motorul, Clerfayt îi întoarse spatele; nu-și ascundea desconsiderarea.

Seara, îi arătă lui Gam cavoul monarhului Hap Tefa. La înapoiere se auzi o împușcătură.

— Creolul, spuse Clerfayt oprind mașina. Apoi se expuse în lumina lunii și așteptă. Dar nu veni nimeni, iar el urcă iar în mașină.

Miresmele nopții se intensificau. Palmierii păreau ciopliți din sticlă neagră. Colibele zburau, adormite, pe lângă ei; ici-colo, o lumină și un lătrat de câine.

Când sosiră la hotel, Clerfayt deschise larg ferestrele. Cerul întunecat se năpusti, uriaș, în cameră, inundând-o și prelingându-se albastru și argintiu; vântul intră înăuntru fremătând, cântând, respirând precipitat – cerul era o mână dură, îngustă, vântul un murmur cafeniu, fierbinte. Gam își înălță capul – parcă deslușea vuietul Nilului, zgomotul elicelor, parcă vedea vergelele sclipind în cascadele lunii, parcă auzea un șoim țipând pe undeva – Clerfayt se îndreptă cu pași rapizi spre ea.

Când Gam se trezi, zgomotele dimineții se adunaseră deja în fața ferestrelor. Dinspre fluviu se auzeau sirenele vaselor care plecau. Gam coborî sprintenă din pat

tremurând în răcoarea dimineții. Intră Clerfayt. Străbătu cu pași alerti covorul, impasibil, de parcă nu ar fi remarcat picioarele ei lungi și fascinante; emana prospețimea primitivă a unei sălbăticiuni părănd o adevărată întru-chipare a dimineții. Îi aducea lui Gam o pisică de bronz din epoca lui Amenophis al patrulea, o felină cu o siluetă elegantă, de la pulpe până la cap. În ceafă avea o gropiță mică.

— În două ore plecăm mai departe, spuse. Nimic din atitudinea sa nu trăda amintirea nopții petrecute împreună. Gam se simți cuprinsă de un val de voie bună și alergă în camera de baie.

Avionul se afla în apropierea barajului. O echipă de muncitori din seminția coptă lucra la unul din arcurile construcției. Înmiresmat de parfumurile dimineții, deșertul era un vis de nedescris în irizațiile albastre-azurii și viorii. Când motoarele începură să duduie, caii se speriară și o porniră în galop, așa încât burnuzurile albe ale arabilor fâlfâiau în soare ca aripile unor porumbei stârniți.

Înainte de a ajunge la Abydos, motorul se opri. Prins de o rafală, avionul alunecă oblic, lăsându-se cu botul în jos. Pământul se apropia ca un crater, vuind – deodată se auziră câteva mici explozii, din motor țâșni un snop de flăcări, aparatul urlă, se opinti, apoi se redresă redobândindu-și echilibrul.

Gam simțea doar că îi vâjâiseră urechile, de parcă ar fi explodat universul. Clerfayt își întoarse capul. Ochii ei erau uriași din cauza spaimei, buzele roșii, iar fața lividă. El îi spusese ceva, dar Gam nu-l înțelese, atât de absorbită se simțea de zbor. Șesul de sub ea se întindea la infinit

ascunzând în ruine și în mormintele din temple vestigiile unei culturi apuse. Umbra avionului înainta deasupra ținutului ca arătătorul grăbit al orologiului timpului. Dispăruse templul lui Ramses al doilea; monumentul lui Setis întâiul trăia doar în amintire, iar altarele lui Osiris se cufundau în nisipul deșertului. Dar cerul scânteietor se înălța deasupra tuturor timpurilor, impulsionând circulația sângelui, dând naștere unei noi vieți, zămislind prezentul. Trecutul pălea în lumina sa și un sentiment puternic al ființării țâșnea dintr-odată, modelând într-o clipită forme noi din visuri și dorințe.

Se pornise o boare legănată, plutitoare, zburătoare, așa cum se deschide o floare – o primă privire clară, o întâlnire delicată, așteptată de mult în inconștient și resimțită totuși ca ceva surprinzător – se pornise și dispăruse, plină de presimțiri, de anticipări.

Clerfayt colecționa bronzuri; Norman se oferi să-i arate colecția unui prieten de-al său. Seara, veni să-l ia.

Mașina opri în dreptul unei case scunde de pe ulițele bizare ale cartierului Bulak. O berberă le deschise și îi conduse pe câteva trepte și un coridor întortocheat. Printr-o poartă se zăriră deodată stelele; ajunseră într-o curte rectangulară înconjurată de ziduri înalte; în mijlocul ei susura o fântână. Razele lunii aruncau o lumină stridentă asupra porții maure a clădirii de vizavi. Se aprinse lumina și apărură un bărbat care îi salută pe Norman și pe Clerfayt: Ravic.

Înăuntru găsiră câteva persoane. Stăteau ghemuite sau moțâiau culcate pe păaturi de blană și covoare. Berbera aduse șerbet și apă de la gheață, verzuie. Clerfayt observă doar după un timp că în spatele lui era

o negresă; părul de la subsuoara ei avea un miros iute, dar nu respingător.

— *Go, go*, gânguri ea întinzându-și picioarele acoperite cu tatuaje albastre.

De undeva se auzi o muzică în surdină. Clerfayt se întinse pe perne; negresa fredona melodia. Lui Clerfayt i se părea că se află într-un sat de negri din inima pădurii tropicale africane. Membrii tribului se întorseseră dintr-o expediție de jaf și zăceau acum, trândavi, în colibă, sătui de carne de vacă și bere. Într-un ungher stăteau femeile albe capturate, a căror piele albă era mai ademenitoare și incitantă ca cea a celorlalte femei din trib. Afară se înnopta, doar câțiva șacali mai lătrau. Expedițiile de jaf și luptele vor continua în ziua următoare și în toate celelalte zile.

Dintr-un colț se auziră râsete. O femeie se sprijini în coate încercând să se ridice. Părul ei forma un coif deasupra frunții. I se zărea genunchiul lucitor, gura umedă, deschisă. Un braț o trase înapoi și femeia căzu iar pe culcușul ei. Berbera îi aduse lui Clerfayt ambră, fără să facă niciun zgomot.

Acesta se gândi la Gam și se uită meditativ la Norman pe care negresa îl masa la ceafă. Sentimentul mereu latent de adversitate masculină, acest fluid inexplicabil al unor instincte ancestrale oculte, puse stăpânire pe el: ură, dispreț, dușmănie și o dorință de a deveni agresiv bântuiau prin gândurile sale, el își întinse degetele, apoi strânse pumnii. După care, își întoarse capul.

Dar nu reușea să se sustragă gândurilor ascunse. Acestea luau proporții, ca o vermină care stătea la pândă, prinzându-l în tentaculele ei în timp ce el fixa tavanul.